

Negodīgas komercprakses pazīmes

Publicēts: 09.11.2020.

Komercprakse ir negodīga, ja iestāties vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas vidusmēra patērētāju grupas ekonomisko rīcību, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar;

tā ir maldinoša;

tā ir agresīva.

Komercprakse var būt negodīga vispārējā gadījumā vai negodīga jebkuros apstākļos ("melns saraksts").

Vispārējā gadījumā komercprakse ir vērtējama no vidusmēra patērētāja (attiecinātos gadījumos, ja komercprakse adresēta noteiktai patērētāju grupai – no grupas vidusmēra patērētāja) uztveres viedokļa. Par vidusmēra patērētāju ir atzīstams pietiekoši zināms un informēts, kā arī pietiekoši vērīgs un piesardzīgs patērētājs. Noteiktos gadījumos, kas atsevišķi uzskaitīti likumā (t.s. „melns saraksts”), vidusmēra patērētāja kritērija pielietošana un komercprakses ietekmes uz vidusmēra patērētāja lēmuma pieņemšanu atsevišķa izvērtēšana nav nepieciešama, jo komercprakse minētajos gadījumos ir vērtējama kā negodīga (maldinoša/agresīva) jebkuros apstākļos. „Melnajā sarakstā” ir ietvertas tās maldinošas vai agresīvas prakses, kas ir principā aizliegtas, neatkarīgi no tā, kā katra konkrētā prakse varētu ietekmēt vidusmēra patērētāja lēmumu (ir vienmēr negodīgas).

Negodīga komercprakse (shematiskais skaidrojums)

<i>KP negodīga, ja tās ietekmē patērētājs pieņem lēmumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis</i>	GALVENAIS NOTEIKUMS (PRAKSE NEATBILST PROFESIONĀLAJAI RŪPĪBAI)	
	MALDINOŠĀ PRAKSE	AGRESĪVA PRAKSE
	DARBĪBAS / NOKLUSĒJUMS	

<i>KP vienmēr negodīga</i>	MELNAIS SARAĶSTS (AIZLIEGTA PRAKSE JEBKUIROS APSTĀKĻOS)
----------------------------	--

Profesionālajai rūpībai neatbilstoša komercprakse:

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6.-9.pants

Komercprakse ir profesionālajai rūpībai neatbilstoša, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Par patērētāja ekonomisko rīcību negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski ierobežo patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

☞ * *Vērtējot patērētāja ekonomisko rīcību no komercprakses ietekmes viedokļa, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam attiecīgs līgums ir jānoslēdz – pietiek vien, ja tās ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties preci vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, zvana pārdevējam un/vai dodas uz pārdevēja tirdzniecības vietu, lai iegādātos preci, un šādā gadījumā konkrētā lēmuma rezultātā tiek ietekmēta patērētāja ekonomiskā rīcība.*

☞ *Piemēram:*

Mājaslapā tiek piedāvāts iegādāties bērnu preces, slēdzot distances līgumus. Patērētāji sūdzas, ka pārdevējs nepilda noslēgtajos distances līgumos noteikto piegādes pienākumu, kā arī neatmaksā patērētāju samaksāto pirkuma maksu, laužot līgumus. Nav ievērota profesionālā rūpība, jo: pārdevējs nevar pierādīt preču pieejamību un nodrošināt to piegādi, kā arī pārdevējs nepilda iemaksātās naudas atmaksāšanas noteiktā termiņā pienākumu atbilstoši distances līgumu jomā pastāvošajām prasībām.

Maldinoša komercprakse

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 9.-10.pants

Maldinoša komercprakse var izpausties kā:

maldinošas darbības: - komercprakses ietvaros tiek sniegta nepatiesa informācija vai šī informācija jebkādā veidā, tostarp vispārējās pasniegšanas ziņā, maldina vai varētu maldināt vidusmēra patērētāju pat tad, ja faktiski ir pareiza; - tās ietvaros tiek negodīgi izmantota salīdzinošā reklāma; - netiek ievērots parakstītais labas prakses kodekss.

maldinoša noklusēšana: - komercprakses ietvaros noklusēta būtiska informācija, kas nepieciešama patērētāja lēmuma pieņemšanai; - komercprakses ietvaros būtiskā informācija tiek slēpta vai sniegta neskaidri, nesaprotami, divdomīgi vai nepiemērotā laikā vai veidā (nenorādot komerciālo nolūku, ja nav skaidrs), piemēram, informācija par preces vai pakalpojuma galvenajām īpašībām, komercprakses īstenotāja identitāti; preces vai pakalpojuma cenu.

Piemēram:

Patērētāja kredītēšanas reklāmā sniegts apgalvojums: „Pārnāc pie mums un 12 mēnešus maksā EUR 0,00”. Minētais apgalvojums nav patiess, jo refinansēšanas gadījumā jāmaksā komisijas maksa par kredīta apkalpošanu un noformēšanu, kā arī, sākot ar otro mēnesi pēc kredīta līguma parakstīšanas, jāveic aizdevuma pamatsummas un procentu maksājumi. Tādējādi īstenota maldinoša darbība.

Uzņēmums piedāvā tūrisma braucienu piedāvājumus ar 50% atlaidi ceļojumiem vasarā, kaut gan patērētājiem ir iespēja iegādāties ceļojumus ar šādu atlaidi tikai vienam vasaras mēnesim. Tādējādi īstenota maldinoša darbība.

Elektronisko sakaru pakalpojumu (internets, televīzija) piedāvājumā interneta mājaslapā nav sniegta informācija par minimālo līguma slēgšanas termiņu (24 mēneši), kā arī, sniedzot informāciju, par cenu (6.00 euro mēnesī) pirmajos sešos līguma darbības mēnešos, nav sniegta informācija par cenu, sākot ar septīto līguma darbības mēnesi (18.00 euro mēnesī), kā arī nav sniegta visa informācija par pakalpojuma saņemšanas izmaksām (ierīkošanas maksu). Tādējādi īstenota maldinoša noklusēšana.

Agresīva komercprakse

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.pants

Komercprakse ir agresīva, ja, ņemot vērā visas tās īpatnības un visus apstākļus, var secināt, ka tā faktiski ietver neatlaidīgas darbības, piespiešanu, tostarp fiziska spēka vai nesamērīgas ietekmes izmantošanu, negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt vidusmēra patērētāja izvēles vai rīcības brīvību un rezultātā patērētājs pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis

Par nesamērīgu ietekmi uzskata varas pozīcijas izmantošanu pret patērētāju un patērētāja pakļaušanu spiedienam pat tādos gadījumos, kad fizisks spēks netiek lietots un netiek draudēts ar tā lietošanu, tomēr būtiski tiek ierobežota patērētāja iespēja pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu.

¶ ** Lai noteiktu, vai komercpraksē ir izmantotas neatlaidīgas darbības, piespiešana vai nesamērīga ietekme, ņem vērā: - notikuma laiku, vietu, raksturu, ilgumu; - to, vai nav pieļauta draudēšana; - jebkurus apgrūtinošus vai nesamērīgus nelīgumiskus šķēršļus, ko komercprakses īstenotājs liek patērētājam gadījumos, kad patērētājs vēlas izmantot līgumiskās tiesības, tostarp izbeigt līgumu vai izvēlēties citu preci, pakalpojumu vai arī citu pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju; - jebkurus draudus veikt pretlikumīgas darbības u.c.*

¶ Piemēram:

Komersants, kas sniedz autostāvvietas pakalpojumus, izmanto automašīnu riteņu bloķēšanas iekārtu, lai panāktu tūlītēju līgumsoda samaksu. Veicot pretlikumīgas darbības, izmantojot aizturējuma tiesības, un piemērojot nesamērīga ietekmi, tiek īstenota agresīva komercprakse.

Noderīgi

[PTAC lēmumi](#)

[Negodīgas komercprakses direktīvas piemērošanas vadlinijas](#)

[Negodīgas komercprakses direktīvas datu bāze](#)

[Eiropas Savienības tiesas spriedumi](#)

Normatīvie akti

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.ptac.gov.lv/lv/negodigas-komercprakses-pazimes>